

BOMEN en HOUT filatelie

Tjerk Miedema

Bomen en Hout filatelie

Tjerk Miedema

*“Zij die worden geleid door waarheid en wijsheid
kunnen honing halen uit onkruid.”*

William Cowper
Engelse dichter (1731-1800)

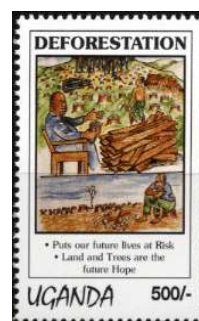
BOMEN en HOUT filatelie

Tjerk Miedema

Bomen zijn vanwege hun zuurstofafgifte voor de mens van wezenlijk belang. Het hout van de bomen heeft als vervangbare grondstof gedurende duizenden jaren door de mens een grote variatie aan toepassingen gevonden, die onmogelijk weg valt te denken. Sinds jaar en dag heeft het thema, 'Bossen, Bomen en Hout', in tientallen landen bij de postzegeluitgifte zijn weg gevonden en is een speciaal verzamelgebied geworden. Bij het doorbladeren van een wereld postzegelcatalogus kan men het gehele traject van, - boomaanplant, - bebossing en herbebossing, - de bos en hout kap, - het stammen transport, - de bescherming, - loofbomen en naaldbomen, - botanische tuinen, natuurreservaten en parken, - de bloemen, bladeren, vruchten en kegels, - de houtbewerking tot aan een uitgebreid scala aan toepassingen, variërend van latex winning tot alle soorten houtconstructies in kleinere of grotere omvang als prachtige uitgaven bewonderen. De landen van uitgifte variëren van Andorra tot Zimbabwe.

Dit artikel wil een indruk geven van het genoemde traject door een selectie uit ruim duizend postzegelafbeeldingen te maken. Doorgaans zijn deze postzegelbeelden een duidelijke afspiegeling van hetgeen er in een land gebeurt of wat er in dat specifieke land van belang wordt geacht.

Aanplant, bebossing, herbebossing en ontbossing. Wil men in de toekomst de bosgebieden van de wereld in stand kunnen houden dan zijn aanplant van nieuwe bomen, aanleg van nieuwe bosgebieden, herbebossing en duurzaam bosbeheer onvermijdelijk. Anno 2005 is het nog steeds de normaalste zaak van de wereld dat bos verdwijnt door normale boskap, kaalslag, door omstandigheden zoals bijvoorbeeld door de 'blast' bij de eruptie van Mount St. Helen aan de westkust van de VS, door branden of door grootschalige illegale ontbossing. Wereldwijd is het rendement op de totale houtproductie onder de 50% of anders geformuleerd de helft van de houtproductie gaat aan brandhout verloren. Zo gaan in Latijns Amerika, Azië en Afrika van de totale houtproductie gemiddeld nog steeds resp. 62, 79 tot 88% aan brandhout verloren. Geen certificering die daarin veel verandering heeft kunnen brengen.

(1) Uganda dat voor 21% is bebost, geeft publieke aandacht aan zijn ontbossing, doch verliest 81% van zijn houtproductie aan brandhout

(2) Herbebossing in Pakistan, dat voor slechts 3% bebost is

Uganda (1) is voor 21% bebost doch verliest 81% van de jaarlijkse hout opbrengst aan brandhout, niet een groot rendement dus. Het is één van de landen, dat de ontbossing op postzegels kenbaar maakt. Duurzaam bosbeheer is in veel bosrijke, vooral tropische- en subtropische landen derhalve nog steeds een groot probleem. Praktisch het gehele Afrikaanse continent is sterk betroffen door ontbossing en andere grotere interne problemen maken verbetering niet eenvoudig. Een veelheid aan landen geeft aandacht aan herbebossing, zoals Pakistan (2). China was oorspronkelijk voor 52% bebost. Door vooral bijgeloof tijdens de verschillende heersende dynastieën liep dit terug tot 7-8% in de 80er jaren van de vorige eeuw. Door actieve herbebossingcampagnes en het inrichten van bos-plantages is het land voor 18% bedekt met bos. Momenteel is het land een groot importeur van hout uit vooral Rusland en Indonesië.

Behalve in Afrika vinden in delen van Azië en Latijns Amerika ook nog steeds op grote schaal ontbossing plaats door illegale kap, voornamelijk vanwege de directe behoefte van de lokale bevolking aan landbouwgronden.

(3) Het beroep van houthakker wordt onder de aandacht gebracht

De hout kap en het stammen transport. De hout kap en het uitslepen van enorme massieve stammen vergt nu eenmaal zware arbeid van de bos arbeiders. Frankrijk (3) en Belize (4) legden het beroep vast. Moderne machines in de bosbouw (5) maken vandaag de bos arbeid een stuk lichter waarbij de machine de boom afzaagt, deze van takken en bladeren ontdoet en zelfs

(4) Bos arbeiders op weg naar hun werk in de bossen van Belize in M. Amerika

ontschorst (6). Het is vanzelfsprekend dat bij deze verwerking er verschillen bij mensen en middelen in de verschillende landen in de wereld bestaan. Op enkele plaatsen in Europa wordt het paard nog gebruikt om de stammen uit het bos te slepen. Zo gebruikt men in Zweden de paardenslee, in Roemenië de rupstrekker, in Liberia zware vrachtauto's, een kabelbaan in Albanië, Chili, Joegoslavië of Noord Vietnam, een oude stoomlocomotief met mahoniestammen

in Belize, op Serawak worden de stammen uit het bos gerold en hoe kan het anders in Thailand gebruikt men de

kracht van de olifant (Afb. 1). Op vele onbereikbare plekken worden de stammen met behulp van helikopters uitgevlozen. In de 17de en 18de eeuw werd op grote schaal loof- en naaldhout al in grote vloten van meer dan 300 m lang, 45 m breed en 2 m diep uit het Zwarte woud gehaald. Ook in Borneo, Oostenrijk, Nigeria, Zweden was en is het een gebruikelijke gang van zaken (Afb. 2). In Oostenrijk vond in 1947 nog een houtvlotter's congres plaats, dat op een postzegel werd vereeuwigd. Kortom houttransport door de lucht, over water en over land.

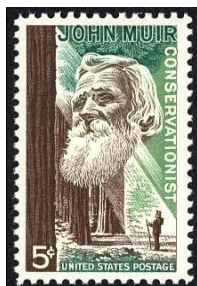
(5) Multi-functionele, moderne machines, de zogenaamde 'timberjacks' maken het zware werk lichter in Finland

Afb. 1 Het transport van stammen kent wereldwijd veel mogelijkheden en is afhankelijk van mensen, middelen en omstandigheden

Afb. 2 De hout vlotterij heeft in landen waar rivieren aanwezig zijn een eeuwenlange geschiedenis

(6) John Muir bij zijn sequoia's in Californië

Bescherming en duurzaamheid van bossen. De bescherming van bos kent veel gezichtspunten en veel aspecten. In Amerika was de in Schotland geboren John Muir (6) wellicht de eerste natuur- en milieubeschermer. In 1876 legde hij een concept voor een federaal bos behoud beleid vast en hij was de grote stimulator voor het instellen van de 'Sequoia- and Yosemite national parks' (1890). Het Muir Woods National Monument in Marin County in Californië is naar hem genoemd. Daarnaast zijn er wereldwijd nog veel andere personen, natuuronderzoekers, botanici, natuurbeschermers e.d. die hun sporen hebben verdiend en op postzegels zijn vereeuwigd.

Een scala aan bos en boomactiviteiten vinden plaats in veel landen. Zo kent men 'de dag van de boom', 'de week van de boom', 'de maand van de boom', 'het jaar van de boom', 'de boom van het jaar', 'het jaar van het bos', 'boom plantdagen' en vele andere bos en boomcampagnes, festivals en feesten. Ze zijn meer dan een symbool alleen, ze dragen zeker bij aan de bewustwording van het belang van bomen. Van al deze evenementen zijn er veel beelden in de filatelie vastgelegd, een voorbeeld is de boom dag in Mexico (7).

(7) In 1992 wordt in Mexico een boomdag gevierd

Wereldwijd worden regelmatig in een bepaald land een bosbouwcongres georganiseerd, waar de gehele bosbouw problematiek ter sprake komt. Zo vond in 1978 het 8ste wereld bosbouwcongres plaats in Indonesië dat door Liberia op een serie postzegels werd vastgelegd (8). Een andere congres was in 1991 in Parijs, dat eveneens op postzegels werden vastgelegd. Hetzelfde geldt voor botanische congressen.

(8) Liberia memoreert het 8ste wereld bosbouwcongres, in 1978 gehouden in Jakarta, Indonesië

Eind van de 90er jaren en het eerste decennium van de 21ste eeuw zijn landen als Australië, Griekenland, Spanje, Rusland en de VS op grote schaal geteisterd door grote en langdurige bosbranden. Hierbij gingen miljoenen ha aan bos, persoonlijke leefomgevingen en bezittingen verloren. De branden ontstaan spontaan door de natuur, soms bij grote droogte door zonnestralen door een weggegooid jampotglas, maar vaak ook door onachtzaamheid van de mens en maar al te vaak is opzet in het spel. Vooral bij dit laatste heeft Griekenland niet bepaald een gunstige naam, waarbij de achtergrond meestal het verkrijgen van prachtige bouwlocaties is.

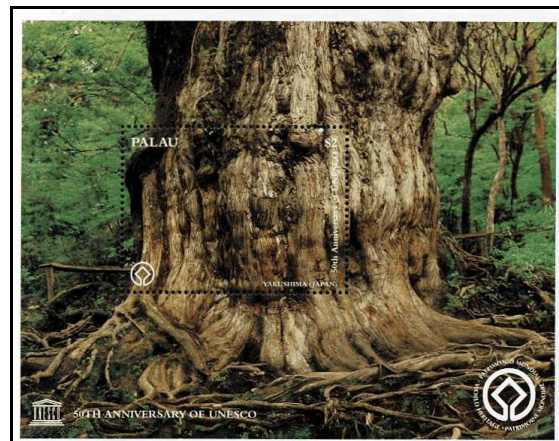

(9) Mozambique vestigt de aandacht op bosbranden

Inmiddels bestaan er veel organisaties die zich voor het behoud van bossen en bomen inzetten. In Nederland kennen we de Bomenstichting die zich vooral inzet voor de bomen in Nederland. Duitsland kent het SDW (Schutzgemeinschaft Deutscher Wald), die een prachtige publicatie heeft over de bosbouw in NRW, actief is met de jeugd, veel activiteiten ontplooit en jaarlijks een 'boom van het jaar' kiest (in 2005 de paardekastanje). In 1997 bestond SDW 50 jaar ter gelegenheid waarvan de Duitse Post een blok met twee zegels uitgaf.

(10) In Duitsland zet de Schutzgemeinschaft Deutscher Wald (SDW) zich reeds 50 jaar in voor de Duitse bossen, bossen die niet meer goed gezond zijn

(11) Voorbeeld van een blok, in dit geval een oude boom (*Cryptomeria japonica* D. Don.) op Palau, ter gelegenheid van de 50ste verjaardag van de UNESCO

(12) De Zweed Linnaeus ontwierp een systeem van uniforme naamgeving voor plant en dier

Loofbomen, naaldbomen en palmen. De Zweedse plantkundige en onderzoeker Linnaeus (1707-1778) (12) mag gewoon niet ontbreken bij een beschouwing van bomen. Hij studeerde plantkunde aan de universiteit van Uppsala en maakte een expeditie naar het Zweedse deel van Lapland voordat hij naar de universiteit van Harderwijk in Nederland vertrok om er medicijnen te gaan studeren (1735). Hij was daar de eerste die een principe ontwikkelde om geslachten en soorten van organismes te definiëren en een uniform systeem van naamgeving als binomiale nomenclatuur te ontwikkelen. Linnaeus's systeem was voornamelijk gebaseerd op de bloemdelen, welke gedurende de evolutie onveranderd neigen te blijven.

Wellicht een kleine duizend boomsoorten en activiteiten aan hout gerelateerd worden door verschillende landen op postzegels vereeuwigd. Praktisch altijd is er een directe relatie tussen het land en het specifieke onderwerp. Het is niet aannemelijk dat bijvoorbeeld België of Nederland een postzegel met palmbomen zullen uitgeven. Hieronder volgen slechts een greep uit een groot assortiment aan bomen en de vele beschikbare aspecten.

(13) De Palestijnse Autoriteit met de boom der vrede, de olijfbom (*Olea europaea*)

Olijfbomen en boomgaarden treft men aan rondom de Middellandse Zee. Niet verwonderlijk is het dan dat ook al die landen, Algerije, Marokko, Spanje, Griekenland, Italië, Israël, Libanon, Palestina (13), Turkije en Syrië aandacht schenken aan de olijfbom op een postzegel.

(14) De baobab (*Adansonia digitata*), de karakteristieke boom van veel Afrikaanse landen

De 'onderstebovenboom', de apenbroodboom of baobab (*Adansonia digitata*) is inheems in Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Kameroen, Tsjaad, Congo, Ivoorkust, Ethiopië, Eritrea, Gambia, Ghana, Guinea, Kenya, Malawi, Mali, Mauretanië, Mozambique, Namibië, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone, Somalië, Soedan, Tanzania, Togo, Zambia, Zimbabwe en Zuid Afrika (14). Een groot aantal van deze landen toont op een of andere wijze de baobab. Er bestaan een aantal landen waarbij een bepaalde boom het land representeert. Zo hebben alle 51 Amerikaanse staten hun eigen nationale boom, bloem en dier. Wie verwacht op zegels van Minnesota, Michigan, Georgia of South Carolina de nationale boom aan te treffen heeft het mis. Een aantal landen heeft een speciale relatie tot een boom. Wie kent er niet de Libanon Ceder (*Cedrus libani* Barr.) (15), de boom die tevens in de nationale vlag van Libanon is weergegeven. Voor Chili is de karakteristieke araucaria (*Araucaria auracana* K. Koch) (16), de slangenboom of monkey puzzel een gezichtsbepalend beeld voor het land. Ook de Norfolk den (*Araucaria excelsa*) (17) bepaalt het beeld van de Norfolk eilanden.

(15) De Libanon Ceder, boom van de staat Libanon

Op dezelfde wijze als bij de bomen is een bepaalde houtsoort dikwijls met een land verbonden. Birma teak (*Tectona grandis*) is overal in de houtwereld een begrip. Brits Honduras heeft een aantal prachtige uitgaven, waarop boom en het bijbehorende hout zijn weergegeven als bijvoorbeeld Santa Maria, jacreúba (*Calophyllum brasiliense* Camb.) (18) en Sapeli mahonie (*Entandrophragma cylindricum*) (19) uit de Centraal Afrikaanse Republiek.

(16) Volwassen slangenbomen sieren het Chileense landschap

(17) De Norfolk den (*Araucaria excelsa*)

(18) Santa Maria als één van de inheemse houtsoorten van Brits Honduras

(19) De kap van Sapeli mahonie in Centraal Afrika

De 'Flame of the Forest' (*Delonix regia*) (20) is een prachtige boom wanneer deze in volle bloei staat. Men kan er nauwelijks aan voorbij lopen. Ik raakte erg geboeid door deze boom toen ik die op Madeira in een wijk van de hoofdstad Funchal in volle tooi aantrof. Singapore benut deze boom om de bewustwording voor de 'zorg voor de natuur' op een al even mooie postzegel uitgave te stimuleren.

(20) De 'Flame of the forest' (*Delonix regia*) is een zeer indrukwekkende en kleurrijke boom, waarmee Singapore aandacht vraagt voor 'zorg voor de natuur'

(21) Dadelpalmen in Bahrein

Er bestaan vooral in de warmere streken van de wereld vele soorten palmen. De soortenrijkdom is weliswaar veel kleiner dan de naald- en loofbomen. Hun karakteristieke voorkomen is er echter niet minder om of ze nu als individuele boom, in 'bosvorm' of in plantages voorkomen. Zo kan men bijvoorbeeld bij het plaatsje Vaie op Oost Kreta en in de directe omgeving van Palm Springs in Californië een palmenwoud aantreffen. Palmen leveren palmolie, kokos, dadels en latex. Latex waaruit rubber wordt geproduceerd gaf de wereld een

ander aanzien door de productiemogelijkheid van auto- en vliegtuigbanden en veel andere nuttige producten. Dadelpalmen (*Phoenix dactylifera*) (21) in Bahrein.

Prachtige 'miniatur-boompjes', bonsai, hebben in veel landen Angola, China, Filipijnen, Gambia, Grenada, Hongkong, Indonesië, Japan, Malediven, Monaco, Uganda, San Marino, Somalië, Taiwan, Thailand, VS en Vietnam.

(22) Tropisch regenwoud op Antigua

De bosgebieden. Over de wereld zijn verschillende bosgebieden te onderkennen, die zich uitstrekken over de aanwezige klimaatgebieden: - Tropisch regenwoud, - lage berglandbossen, - berglandbossen of bergregenwouden, - tropische sub-alpine bossen, - dwergbossen, - mangrove- of vloedbossen, - galerij- of oeverbossen, - moerasbossen, - seizoengebonden overstromingsbossen, - doornbossen, - bossen op kalksteengronden, - bossen op basisch-gesteente, - moessonbossen, - savannebossen, - subtropische regenwouden, - hardloof- of sclerofiele bossen, - gematigd warme, groenblijvende bossen, - gematigde regenwouden, - gematigde loofhoutbossen, - gematigde naaldhoutbossen, - boreaal bossen en - climax bossen.

Bosgebieden zijn over het algemeen weinig op postzegels vereeuwigd. Het tropisch regenwoud van Antigua en Barbuda (22), de mangroven van India (23), berkenbossen in Finland, tronçois eiken in Frankrijk zijn een paar voorbeelden. Veel landen tonen evenwel hun natuurparken of reservaten, welke vaak uitgestrekte bosgebieden betreffen die plaatselijk beschermd worden.

De verschillende mangroven (23) zijn unieke gebieden met een geheel eigen ecosysteem. Zowel de boomsoorten als de enorme dierenrijkdom kunnen zich in zoet en zout water handhaven. De mangroven zijn erg ondoordringbaar, liggen op de grens van riviermondingen met hun toevloed van zoet water en de zee met zout water. De gebieden ondergaan daarnaast de getijden van eb en vloed.

(23) In het kader van een conferentie over klimaatverandering toonde India bomen uit haar mangrove bosgebieden (*Rhizophora mucronata*, *Sonneratia alba*, *Nypa fruticans* en *Bruguiera gymnorhiza*). Mangroven vertegenwoordigen een bijzonder ecosysteem in een omgeving van zoet en zout water.

(24) Gestileerde kegels van de Ryukyu eilanden

Bloemen, bladeren, vruchten, kegels en stam van bomen worden te kust en te keur door verscheidene landen op verschillende wijzen afgebeeld. Polen en Montserrat zijn een voorbeeld waarbij bloemen een opvallende aandacht krijgen. Bij Canada is de 'Maple Leaf', het esdoorn blad, als symbool in de vlag vertegenwoordigd. Het land kent vele series, waarbij steeds dit blad weer in verschillende vormen wordt afgebeeld. Botswana is een ander land dat zich sterk heeft gemaakt met prachtige series van bloemen, bladeren en stam. Japan heeft veel mooie uitgaven, die vaak zeer gestileerd zijn. Persoonlijk spreekt mij de uitgave van een gestileerde kegel van de Ryukyu eilanden (24) altijd erg aan. Het is gemakkelijk voorstelbaar dat vooral de vruchten, die voor de mens als voeding onmisbaar zijn, meer aandacht krijgen.

Zo worden voor ons veel gangbare en exotische boomvruchten als bijvoorbeeld amandelen, appels, avocado's, bananen, cashew noten, citroenen, dadels, guave's, kersen, koffiebonen, kokosnoten, mango's, nectarines, olijven, papaja's, peren, perziken, pistache noten, pruimen, sinaasappelen, sugar apple en vijgen veelvuldig afgebeeld.

Hout-, lucifer- en papierindustrie. Van bossen en bomen naar de hout-, lucifer- en papierindustrie en de houtverwerking is maar een kleine stap. Wereldwijd is dit gebied zeer ruim en betreft zagerijen, triplex- en fineerindustrie, de luciferindustrie, de papierindustrie, vele soorten van hout verwerkende industrieën, een verscheidenheid van aan hout gerelateerde beroepen en een rijk scala aan toepassingsgebieden van hout. Het feit dat bijvoorbeeld alleen al in Duitsland de gehele houtindustrie groter is dan de totale Duitse auto-industrie geeft een idee van de omvang.

In tegenstelling tot de afbeeldingen van bossen, bomen, bladeren, kegels en vruchten is de vertolking van de houtindustrie in de filatelie beperkt.

De meeste grote houtondernemingen verplaatsten uit kostenoverwegingen de afgelopen jaren hun zagerijen naar de bronlanden van het hout. Zagerijen treft men aan op postzegels van Nieuw Zeeland (25), Ghana, Chili, Venda, Zambia, Brits Dominica, Nigeria, Norfolk eilanden en Roemenië. Andere houtindustrieën bij Guatemala, Brits Honduras, Centraal Afrikaanse Republiek, Kenia, Nieuwe Hebriden en Noord Vietnam. Een triplexfabriek te Klinki met een geveld stam in Papoea Nieuw Guinea.

(25) Houtindustrie met radiata pijn (*Pinus radiata* D. Don.)

(26) Japanse Shinto cultuurtempel uit kamferhout voor het eiland Miyajima. 16,2 m hoog en 23,3 m breed

De grootste houten poort van Japan (26) is slechts één van de honderden voorbeelden van toepassingen in hout. Deze gigantische, 16,2 m hoge en 23,3 m brede poort (in het japans: torii), die geheel uit kamferhout (*Cinnamomum camphora*) gemaakt, staat op 160 m uit de kust in de bocht van Hiroshima en symboliseert de toegang tot de Itsukushima schrijn, die op het eiland Miyajima is gelegen. Deze werd in 1875 na gebouwd en verving daarbij de zeer oude poort. Het kamferhout werd vroeger al voor zijn heilzame werking gebruikt. Deze Shinto cultuurtempel uit de 9e eeuw is gewijd aan drie beschermgodinnen van de zeevaart, heeft een hal-vormige constructie en een openluchtpodium voor de uitvoering van religieuze dansen. Twee gebieden, de gehele houtverwerkings-industrie en de dierenwereld van het bos vallen buiten dit artikel, niet omdat er geen beelden van zouden zijn maar omdat ze meestal niet specifiek met het doel van de bosbouw zijn

uitgegeven.

Bos exploitatie en toepassingen van bomen. Naast het hout leveren de bomen nog een groot aantal producten, waarvan enkele wellicht net zo belangrijk zijn als hout. Denk eens aan latex (rubber), olijfolie, palmolie, kurk, likeur, houtskool, terpentijn, lakken, harsen of balsem. De latex of rubber heeft de productie van vliegtuig- en autobanden mogelijk gemaakt en daarbij voor de mens een enorm veranderingsproces mogelijk gemaakt. Wat zouden wij zijn zonder rubber. Werelddelen als Azië, Afrika en deels Latijns Amerika, waar rubberbomen voorkomen laten dit ook merken. Liberia (27) legt duidelijk een relatie met de bandenindustrie.

Olijfolie

(27) Liberia legt een relatie tussen de lokale latex winning en de bandenindustrie

Bijzondere uitgaven en aspecten. Naast de gewone postzegels worden in het algemeen bijzonderen uitgaven in de filatelie verzorgd zoals blokken (10,11,13,17), postzegelboekjes (28), maximum kaarten (29), speciale enveloppen, speciale stempels, Eerste dag uitgaven (FDC's, 31). Dit geldt ook voor 'bomen en hout' in de filatelie en is sterk afhankelijk van het land van uitgifte. Daarnaast wordt men steeds inventiever en verschijnen bijvoorbeeld postzegels die uit hout zijn gemaakt (30), postzegels met een bosgrondlucht, een bosbrandlucht of een fruitluchtje.

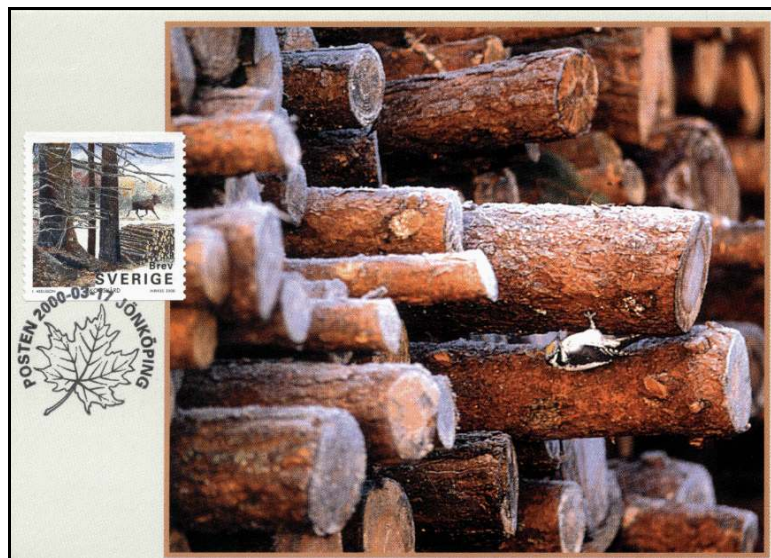

(28) Voorbeeld van een postzegelboekje van Engeland met het internationale conserveringsproject van zaden om het uitsterven te voorkomen

(30) Voorbeeld van een postzegel uit echt hout, een uitgifte van de republiek Djibouti ter gelegenheid van het koninklijk huwelijk

(29) Voorbeeld van een maximum kaart uit Zweden met een uitbeelding van de houtindustrie en een boomblad stempel

(31) De houtindustrie van Nouvelles Hébrides

Geschiedenis, congressen, natuurreservaten, parken en tuinen. Wanneer men van alle landen en hun respectievelijke filatelie uitgaven op dat gehele terrein van bosbouw een indruk, een totaal overzicht, probeert te krijgen dan ligt daarin erg veel omsloten, deels de geschiedenis; de ontwikkeling van de natuur en visies die hierover in een land bestaan; de bescherming van de natuur met reservaten en waar dat begint; waar hout en de verwerking een rol spelen; de ontwikkeling van botanische- en bosbouw congressen; enz. Met het beschikbaar komen van gedigitaliseerde catalogi ziet men binnen een seconde de verspreiding over de landen van bijvoorbeeld de baobab, rubberboom, acacia, ficus, teak, eik of beuk.

(32) Honderdvijftig jaar botanische tuin 'Nikitskyop' op de Krim

Egypte meldt in 1927 haar internationale katoen congres; Brazilië in 1939 het 1ste botanische congres, Columbia in 1945 het 1ste bosbouwkundig congres. Het 5de internationale bosbouw congres van 1960 in Seattle in de VS moet wel een bepaalde betekenis hebben gehad, omdat vijf landen, Gabon, Sudan, Taiwan, Thailand, Tunesië en de VS zelf dit evenement op een postzegel hebben weergegeven. Daarnaast treft men allerlei evenementen aan voor bonsai kwekers, citrus planters, olijfolie productie, Amerikaanse houtvesters, enz.

Bosbouw congressen zoals in de landen, Columbia, Finland, Gabon, Guyana, Maleisië, Mexico, Oostenrijk, Taiwan, Trinidad-Tobago en Tunesië; Botanische tuinen als door Bermuda, Brazilië, Cuba, Denemarken, Dominica, Mauritius, Roemenië, Sovjet Unie (32), St. Vincent, Tanzania, Uganda, Zaïre en Zweden

krijgen ruimschoots de aandacht. Verder blijken Duitsland, Italië, Mozambique, Peru, de VS en Zimbabwe hun versteende woud en versteend hout onder de aandacht te brengen.

Veel postzegels vertonen prachtige staaltjes van creativiteit en ontwerpknust. Het zal erg moeilijk vallen om daaruit een keuze te maken, welk ontwerp het mooiste is. Ook de Verenigde Naties (34) zijn hier een voorbeeld van. Opvallend is wel dat bepaalde armere of ontwikkelingslanden vaak de mooiste zegels weten te brengen. In ieder geval is het thema bosbouw in de filatelie er één van een combinatie van de natuur en prachtige ontwerpen, dat zeker de moeite waard is om aandacht aan te blijven geven.

(33) Polen brengt de taxus prachtig in beeld (*Taxus baccata*)

(34) Een speciale uitgave voor de bosbescherming door de Verenigde Naties (verkleinde weergave)

Dankzegging. Vier boom- en houtenthousiasten, Chris Raad, Niek Littoij, Gerard Krens en Jan Prins hebben elk op eigen wijze veel moeite gedaan om postzegels met het thema bosbouw te registreren. Zonder hun hulp was het wel erg moeilijk en tijdrovend geweest het bovenstaande te schrijven. Veel dank gaat daarvoor naar hen uit.

Kleve, mei 2005
Tjerk Miedema
miedematj@AOL.com